

L'herència d'octubre

L'agost del 1991, quan centenars de milers de persones sortien als carrers de Moscou per celebrar el fracàs del cop d'estat contra Gorbatsxov, no pocs mitjans de comunicació occidental van caure en la temptació de tipificar aquell rebombori de "segona revolució democràtica russa", hereva de la del febrer de 1917. Ara pocs gosarien afirmar que el règim de Ieltsin és la continuació històrica d'aquell efímer període democràtic del qual es commemoren els vuitanta anys. Més aviat el ieltsinisme que va dissoldre el Parlament a canonades comparteix afinitats amb el bolxevisme que va anul·lar l'Assemblea Constituent perquè els electors no li havien donat la majoria. Sí, a Rússia no es pot entendre tota la corrupció del present sense tenir en compte el passat col·lectivista i no menys criminal del qual prové.

Ara la commemoració de les vuit dècades dels fets del 1917 planteja en quina mesura l'Octubre, pel fet de destruir el Febrer, es va convertir en l'ou que va incubar la serp del totalitarisme. Una de les últimes aportacions al debat que aquests dies es reengega és la del general Dmitri Volkogònov.

Volkogònov és l'únic membre de la intel·lectualitat orgànica ieltsinista que va tenir accés als arxius político-personals de Lenin i de Stalin, papers que fins al 1991 eren un autèntic secret d'estat. Es fullejant milers de carpetes que el general va descobrir que Fània Kaplan, la militant socialrevolucionària que va disparar contra Lenin l'agost del 1918, no va complir la condemna de deu anys, com consta oficialment, perquè fou assassinada a trets pel cap de la guàrdia del Kremlin, Pàvel Màlkov, que segur que no feia ni un pas sense que ho sabés el seu amo Lenin. Volkogònov també va tenir accés als papers que van envoltar l'assassinat de la família reial, els Romànov, a Iekaterimburg, i va poder copsar les ganes de revenja que es vivien al Kremlin.

Les troballes i reflexions de Volkogònov adquireixen un interès especial quan mira d'explicar l'obsessió de Lenin per polir el pensament de Marx d'impureses "liberals" i "democràtiques" fins a apropiarse'n i fer-ne una lectura

barroera. En el seu llibre *El verdadero Lenin* (Anaya-Muchnik, 1996) Volkogònov recull impressions de polítics i intel·lectuals de l'època, com la de l'anarquista i aristòcrata Kropotkin, que va escriure una carta a Lenin el 1920 per dir-li que els seus mètodes recordaven l'Edat Mitjana i les persecucions religioses i que no deien res de bo de les persones responsabilitzades de crear una nova societat. Lenin hi va escriure al marge: "per a l'arxiu".

Volkogònov també va rescatar les reflexions del pare del marxisme rus, Gueorgui Plekhànov, denunciant que l'Octubre era l'antítesi de les conquestes democràtiques del Febrer i profetitzant el desastre històric. Volkogònov mateix analitza tots aquests papers i arriba a la conclusió que, a Lenin, allò que menys li interessava de Marx era l'humanisme i la justícia, i allò que més, la lluita de classes i la dictadura del proletariat. De la lluita de classes, Lenin en féu una interpretació pamfletària fins al punt de convertir-la en odi social. I la designació "dictadura del proletariat", ja de si desafortunada, havia de servir per legitimar el terror que va continuar Stalin i que acabà connectant i empeltant-se amb el nacionalisme eslavista ultradretà, de la mateixa manera que el col·lectivisme salvatge acabà corcat pel comunitarisme caciquil rus de tota la vida.

Dmitri Volkogònov es va morir el desembre del 1995 enduent-se'n molts secrets i amb el ressentiment de no pocs historiadors que no li van perdonar mai que hagués tingut la part més secreta dels arxius soviètics en règim de monopoli. Gràcies a aquest usdefruit concedit per Ieltsin Volkogònov va vendre per milers de dòlars les exclusives dels seus llibres. Al seu despatx de la Plaça Vella el general va col·locar-hi uns quants col·laboradors i familiars sempre disposats a buscar i trobar papers en canvi de dòlars en concepte de despeses "de recerca i gestió"; uns dòlars que sempre calia dipositar en un sobre clos al lloc i el dia establerts. Volkogònov va tenir la virtut de trobar i d'ensenyar les proves acusatòries dels culpables, però no va poder evitar de fer-ho seguint els mètodes heretats. No va deixar de ser una peça d'un engranatge pervers. ■

LLIBERT FERRI



"Les troballes i reflexions de Volkogònov adquireixen un interès especial quan expliquen l'obsessió de Lenin per polir el pensament de Marx d'impureses 'liberals' i 'democràtiques'."